

İNSANIN ACZI VE İSTİĞFARIN ÖNEMİ

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm

Elhamdülillâhi rabbi'l-âlemin ve'l-âkibetü li'l-müttekîn es-selâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn. İ'lemû eyyühe'l-ihvân enne efdale'l-kitâbı kitabullâh ve enne efdale'l-hedyi hedyu Muhammedin sallallâhu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhtesâtuhâ ve külle muhtesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin fi'n-nâr ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-Nebiyi sallallâhu aleyhi ve sellem ve ennehû kâle:

Hep beraber bir istiğfar edelim:

Estağfirullah estağfirullah estağfirullah el-Azîm el-Kerîm ellezî lâ İlâhe illâhû el-hayyü'l-kayyûm ve etûbu ileyh. Ve es'elühü't-tevbete ve'l-mağfirete ve'l-hidâyete lenâ innehû hüve't-tevvâbü'r-rahîm. Tevbete abdin zâlimin li-nefsihî lâ yemlikü li-nefsihî mevten ve lâ hayâten ve lâ nüşûrâ.

Allahümme salli salâten kâmileten ve sellim selâmen tâmmen alâ seyyidinâ Mu-

hammedin'illezî tenhallu bihi'l-ukad ve tenfericû bihi'l-kürab ve tükdâ bihi'l-havâic ve tünâlü bihi'r-rağâib ve hüsnü'l-havâtimi ve yüsteska'l-kamâmü bi-vechihi'l-Kerîm. Ve alâ âlihî ve sahibihî fî-küllü lemhatin ve nefesin bi-adedi külli ma'lûmin lek.

Allahümme ente Rabbi lâ ilâhe illâ ente halaktenî ve ene abdüke ve ene alâ ahdike ve va'dike mesteta'tü. Eüzü bike min-şerri mâ sana'tü ebûü leke bi-ni'meteke aleyye ve ebûü bi-zenbi fağfirlî zünûbî fe innehû lâ ye'firu'z-zünûbe illâ ent.

Allahümme ente'l-melikü lâ ilâhe illâ ente subhâneke ve bi-hamdik. Ente Rabbi ve ene abdük. Zalemtü nefsi ve'teraftü bi-zenbî fağfirlî zünûbî cemîâ ve innehû lâ ilâhe yağfiru'z-zünûbe illâ ent. Vehdini li-ahseni'l-ahlâk lâ yehdinî li-ahsenihâ illâ ent. Vasrif annî seyyiehâ lâ yasrifu annî seyyiehâ illâ ent. Lebbeyk ve sa'deyk ve'l-hayru küllühû fî yedeyk ve'ş-şerrü leyse ileyk. Ene bike ve ileyk. Tebâraakte Rabbenâ ve Teâleyte nes-tağfiruke ve netûbü ileyk.

Estağfirullah estağfirullah estağfirullah bi-adedi külli istiğfârin istağferahü'l-

müstağfirûn. Subhânallah subhânallah
subhânallah bi-adedi külli tesbîhin sebbehâ-
hü'l-müsebbihûn. Elhamdülillah elhamdülil-
lah elhamdülillah bi-adedi külli tehmîdin
hamidehü'l-hâmidûn Allahu Ekber Allahu
Ekber Allahu Ekber bi-adedi külli tekbîrin
kebberahü'l-mükebbirûn. Lâ ilâhe illallah lâ
ilâhe illallah lâ ilâhe illallah bi-adedi külli
tehlîlin hellelehü'l-mühellilûn. Allah Allah
Allah bi-adedi külli zikrin zekerehü'z-zâkirûn
ve gafele an zikrihi'l-gâfilûn.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

درج الجنة على قدر آى القرآن بكل آية درجة
فتلك ستة آلاف ومائتا آية وستة عشر آية بين كل
درجتين مقدار ما بين السماء والأرض فينتهى به
إلى أعلى عليين لها سبعون ألف ركن وهى يا قوتة
تضىء مسيرة أيام وليالى.

*Derecû'l-cenneh alâ-kadri âyi'l-Kur'ân
bi-küllî âyetin derecah fe-tilke sittetü âlâf
âyeh ve sittetü aşera âyeh beyne-küllî dera-
ceteyn mikdâru mâ beyne's-semâi ve'l-arz
fe-yentehî bihî ilâ a'lâ illiyyîn lehâ seb'ûne*

*elfe ruknin ve hiye yâkûtetün tudiü mesîrati
eyyâmin ve leyâlin.*

*Revâhu Deylemî an İbn Abbas radiyallahu
anh.*

a. Cenâb-ı Hakk'ın bizim için hazırladığı bir cenneti vardır

Cenâb-ı Hakk'ın bizim için hazırladığı bir cenneti vardır. Bu cennet hazırdır, yapılmıştır. Herkesin adı da üzerinde yazılıdır. “Burası filanın yeri, burası da filanın yeri...” diye yazmaktadır. Cehennemde de öyledir. Biz cennetteki yeri hak edersek cennetteki yerimize gideriz, cehennemdeki yerimizi imansız birisine verirler. Eğer cehennemdeki yeri hak edersek cennetteki yerimizi başka bir cennetliğe verirler, biz cehennemde onun yerini kazanırız.

Cennet o kadar büyüktür ki bizim tavsife gücümüz yetmez. Güzelliği de bir başkadır. Cenâb-ı Hak cenneti Kur'an âyetlerinin derecesine göre derecelendirir. Cennette 6216 derece vardır. Her derecenin arası yer ile gök arası kadardır. Bunu altı binden hesap ederseniz ne kadar mesafe tutar! Fakat bu zahirinde böyledir.

Kur'an âyetlerinin mânasında hudut yoktur! Bunun için Hz. Ali Efendimiz diyor ki; "Ben *Elham...* [Fâtiha sûresi] hakkında bir yazı yazsam 40 deve yükü yazarım, bitmez! Onun için;

"Kur'an Türkçe okunamaz!" derler.

Neden?

Tahdit edersin:

"Şu şundan ibarettir..."

Hâl böyle değil, çok geniştir. Binâenaleyh cennetteki yerimizi hak etmek için burada istikameti göstermemiz lazımdır.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ
الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ
الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

*Innellezîne kâlû Rabbünallâh sümme's-
tekâmû tenezzelü aleyhimü'l-melâiketü ellâ
tehâfû ve lâ tahzenû ve ebşirû bi'l-
cennetilletî küntüm tûadûn.*¹

¹ 41/Fussilet, 30.

Innellezîne kâlû Rabbünallâh. “Şu kimse-ler ki; ‘Rabbimiz Allah’tır!’ dediler.”

Sümme’s-tekâmû. “Ondan sonra onun üzerinde istikamette durdular.”

Allah lafzı neyi icap ediyorsa İslâm’ın lafzı, kelime-i şehâdetin manaları neleri icap ettiriyorsa bu lafız Kur’an’ı, Kur’an mânaları içine alır. Bunun için *Allah* dedikten sonra istikamettir.

İstikamet nedir?

Kur’an’ın dediği ve Kur’an’ı bize getirip söyleyen Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetleri nelerden ibaretse onların emirlerini yerine getirmek, yasaklarından da öylece korunmaktır. İstikamet; bu emirlere yapışmak, tutmak, yasaklardan da kaçınmaktır.

Bir saatimiz var, ister duvarda asılı olsun ister cebinizde olsun. Bu saatin kalıbı da çok güzel. Bakıyorsunuz güzel bir saat. Belki altındır fakat üstündeki çarklardan bir tanesi ya paslanmış ya düşmüş yerinden oynamıştır veyahut bir kaza dolayısıyla kırılmıştır, işlemiyordur. Fakat saatin kendisi güzeldir.

Bakıyorsunuz çok âlâ. Fakat parçalardan bir tanesi paslanmış işlemiyor.

Bu saat bir şeye yarar mı?

Yaramaz, cebinizde boşu boşuna ağırlık yapar. Tamirci kabul ediyorsa götürür tamirciye verirsiniz, tamirci kabul etmiyorsa atacaksın veyahut satacaksın!

Bu insanda da istikamet bu parçalardan ibarettir. İslâm'ın emirleri nelerse bu emirleri benimseyerek onları kabul etmek, yasaklardan da bu sebeple sakınmak suretiyle İslâm'ın istikameti temin olunur.

Bu istikameti temin ettikten sonra;

Ve tenezzelü aleyhimü'l-melâiketü ellâ tehâfû ve lâ tahzenû ve ebşirû bi'l-cennetilletî küntüm tûadûn.

İnşallah bu vaat olunan cennete nail oluruz.

Beşeriyet dolayısıyla hepimiz âciziz. Bu aczimizi itiraf etmek mecburiyetindeyiz. Okuduğumuz istiğfarlarla da aczimizi beyan ettik. Aczimizi beyan edince emirlerin hepsini yapmak ve yasakların hepsinden kurtulmak herkese mümkün olmuyor. Onu herkes yapa-

mıyor. Görüyorsunuz ki birçok müslüman birçok hatayı göz göre göre yapıyor. Göre göre yaptıkları hâlde bunlar iki kısma ayrılır:

İnanır ki bu yasaktır, inanır ki bunun da yapılması lazımdır. Bu emirdir, bu da yasaktır! *Amentü billah* diyor, inanıyor. Fakat beşeriyet dolayısıyla kusurlar yapıyor. Bu mahfuzdur, bunun affedilip affedilmemesi Allah'a kalmıştır. İster affeder isterse cezalandırır.

Fakat; “Bu nedir canım sen de, üzümü içiyorum da suyunu neden kullanmayacakmışım?..” diye bir hezeyan işlersen o zaman İslâm’dan da çıkar, her şeyden uzak olur. Allah kusurlarımızı afetsin.

Fe-yentehî bihî ilâ a’lâ illiyyîn. “6216 derecenin üstünde bunun arkası a’lâ illiyyîne dayanıyor ki bu arşın altıdır.”

Arşın altında melâike-i kirâmın makamıdır. Bu derecelerin sonu o makama gider, oraya dayanır.. Burası Cebrâil *aleyhisselam*’ın; “Ben buradan ileriye geçemem!” dediği yerdir.

Lehâ seb’ûne elfe ruknin. “Burası yetmiş bin esas üzerine kurulmuştur.” *Ve hiye*

yâkûtetün tudiü mesîrati eyyâmin ve leyâlin.
“A'lâ illiyyîn yakuttan inşa edilmiştir!” *Tudiü mesîrati eyyâmin ve leyâlin.* “Yakutun ziyası bir günlük ve bir gecelik yeri ışıldatır, aydınlatır!”

Allah hepimizi affetsin. Cennet, tavsife gücümüzün yetmeyeceği güzelliklerle doludur. Bu cenneti kaçırmak kadar büyük, zararlı bir şey yoktur. Bu cennet buradaki şu 50-100 senelik hayatın mükâfatı olacaktır. Kazananlar ne mutlu, kazanamayanlara da ne yazıktır!

دِرْهَمُ رَبًّا يَا كُلُّ الرَّجُلِ وَهُوَ يَعْلَمُ أَشَدُّ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ
سِتَّةٍ وَثَلَاثِينَ زَنِيَّةً

Dirhemü ribâ ye'külühü'r-racülü ve hüve ya'lemü eşeddü indallâh min-sittetin ve selâsîne zeniiye.

Saatın işlemesi, makinenin işlemesi için emirler var, demiştik. Parçaların birbirine uygun olarak çalışması lazımdır. Bir dirhem faiz içeriye girdi mi makine stop eder. Nasıl ki bazı tayyareler giderken pervaneden içeriye kuş kaçıyor, çarklar bozuluyor, nihayet

uçağın düşmesine kadar sebep olabiliyor. Buna başka sebepler de verilir. İşlerken bir arıza olur, çarkın birisi kırılır... Bazı oluyor; “Uçak düştü!” diyorlar, düşmeye sebep olan bir şey oluyor, koca gövde aşağıya düşüyor.

Eskiden 400 dirheme bir okka derlerdi. Bizim çocukluk zamanlarımızda bir ekmek 400 dirhemdi. Önceden 400 dirhem bir okka oluyordu. Bugünkü dirhemle 1200 küsur gram ediyor. O gün “dirhem” diyor, bugün de “gram” diyor. Bir gram, dirhemden en ufak bir cüzüdüdür.

İnsan faiz yiyor...

Ribâ dediği faizdir. Çok değil, bir dirhem faiz yiyor. Fakat bunun haram olduğunu da biliyor ve yiyor!

Eşeddü indallâh min-sittetin ve selâsîne zenîyye.

Zenîyye, zinadır.

“Ribânın günahı, 36 tane zinadan daha günahtır!”

Ahmed b. Hanbel, Dârekutnî, Taberânî an İbn Hanzale.

Namaza dururken aklıma geldi: “Bu din galiba fukarâların dini!” dedim. Bu din olsa olsa fukarâların dinidir. Hırslar arttıkça, tamahlar arttıkça insan haramı kolay kolay tanıyamıyor. Bu iş olsun, bu olsun, bu olsun... Hep gözler ileriye doğru gidiyor.

Bir deli birisini çağırılmış, harfleri sormuş:
“Kaçı zararlı kaçtı faydalı?” demiş.

Adam; “Üçü zararlı!” demiş.

Nedir o?

Ta, mim, ayn. Tama’; hırsın neticesidir! Hırs insanı tama’a götürür, tama’la beraber haramlar adeta mübah kabul edilir ki böyle olunca faizsiz iş işlemek mümkün değildir. Kredi yapacak, para verecek ama pahalılık doğacakmış... “Ne doğacak, o benim aklımın işi değil!” diyor, “Ben para kazanmasını bilirim! Parayı kazanmak için de ben buna mecburum!..” diyor, ona da veriyorlar. Allah kusurağımızı affetsin.

Allah *celle ve alâ*’ya mütevazı bir boyun lazımdır. Tevazu edecek, O’na yalvaracak, ihtiyaç hisseden bir insan lazımdır. Zenginlikte bu zor olur. Zenginlikte boyun bükmeğ,

Allah'a ihtiyaç arz etmek, tevazu sahibi olmak kolay bir Şey değildir. Öyle olanlara ne mutlu!

Dirhemün halâlün yeŐterî bihî asele ve yeŐterü bi-mâi matar Őifâuun min külli dâin.

Yukarıda bir haram söyledi, aşağıda da bir haram söylüyor. Helal bir dirhem var.

YeŐterî bihî asele. "Bir dirhem helal para ile gidiyor, biraz bal alıyor."

Eskiden bir dirhem paralar kullanılırmıŐ. Bugün bizim 5 kuruş, 10 kuruş gibi ufak bir paradır. Daha evvelki zamanımızda da 10 para, 20 para var idi ama Őimdi onlar da kalmadı.

Ve yeŐterü bi mâi matar Őifâuun min külli dâin. "Bu balın üzerine yağmur suyunu, gökten inen suyu katıp Őerbet yapsan ve bunu da içsen bu her derde devadır!"

Birisi 36 zinaya mukabil bir günah birisi de her derde devadır; birisi helal, birisi haramdır!

دِرْهَمُ الرَّجُلِ يُنْفِقُ فِي صِحَّتِهِ خَيْرٌ مِنْ عِتْقِ رَقَبَةٍ
عِنْدَ مَوْتِهِ.

*Dirhemü'r-racüli yünfikuhû fî-sıhhatihî
hayrun min-ıtki rakabeti inde-mevtihi.*

Revâhu Ebu's-Şeyh an Ebî Hüreyre.

İnsanın parası vardır, ölürken vasiyet eder: “Şunu yapın, bunu yapın, köprüler yapın, camiler yapın, sular getirin, çok köleler azat edin...” der.

Hâlbuki bunun yerine hayattayken bir dirhem infak etse bu, ölürken yaptığı çok hayırlardan daha hayırlıdır. Nasıl olsa gidiyor, nasıl olsa mirasçılar yapacağını yapacak. Kimse senin mirasını, vasiyetini dinlemez ki! Onun için hayattayken yaparsan bu senin için hayırlıdır vesselam.

Deminki hadise mutabık bir hadis daha:

دِرْهَمُ رَبًّا أَشَدُّ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ سِتَّةٍ وَثَلَاثِينَ زَنْبِيَّةً وَمَنْ
نَبَتَ لِحْمِهِ مِنْ سُحْتٍ فَالنَّارُ أَوْلَىٰ بِهِ.

Dirhemü riben eşeddü indallâh min-sittetin ve selâsîne zenîyye ve men nebete lahmühû min-suhtin fe'n-nâru evlâ bih.

Dirhemü riben eşeddü indallâh. Bir dirhem, en ufak bir faiz, bizim indimizde değil, Allah indinde çok şiddetlidir!”

Neyden daha şiddetlidir?

Min-sittetin ve selâsîne zenîyye. “İnd-i ilâhî’de 36 zinadan şedîddir!” *Ve men nebete lahmühû min-suhtin fe'n-nâru evlâ bih.* “Ki-min vücudu haram lokmalarla meydana geliyorsa o cesedin hakkı cehennemdir!”

Haramdan gelen vücudun yerinin cehennem olduğunu anlatıyor.

b. Sıkıntılara, meşakatlere, müzayakalara düşen insanların duası

Beyhakî hazretleri Hz. İbn Abbas’tan.

دَعَوَاتُ الْمَكْرُوبِ اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فَلَا تَكِلْنِي
إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا
أَنْتَ.

Da'vetü'l-mekrûbi Allâhümme rahmeteke ercû fe lâ tekilnî ilâ nefsi tarafete aynin ve aslih lâ şe'nî küllühû lâ ilâhe illâ ent.

Da'vetü'l-mekrûbi. “Sıkıntılara, meşakkatlere, müzayakalara düşen insanların duası; *Allâhümme rahmeteke ercû fe lâ tekilnî ilâ nefsi tarafete aynin ve aslih lâ şe'nî küllühû lâ ilâhe illâ ent.*”

Bu duayı okuyan insan Allah Teâlâ'nın izniyle bütün sıkıntılarından, meşakkatlerinden, müzayakalarından kurtulur!

Allâhümme rahmeteke ercû. “Ya Rabbi, ben senin rahmetini umarım.” *Fe lâ tekilnî ilâ nefsi tarafete aynin.* “Gözümü kapayacak kadar az bir zaman olsa da beni bana bırakma!”

Ben âcizim, çok büyük hatalar ederim, beni bana bırakma, beni sen kullan yâ Rabbi. Binâenaleyh rahmetini umarım.

Ve aslih lâ şe'nî küllühû. “Benim hayatımda muhtaç olduğum her harekâtımı ıslah eyle yâ Rabbi.” *Lâ ilâhe illâ ent.* “Çünkü senden başka mâbudum yoktur!”

Râvileri Ahmed b. Hanbel, Taberânî an Ebî Bekr.

دعامة الدين وأساسه المعرفة بالله واليقين
والعقل النافع قيل وما العقل النافع قال الكف عن
معاصي الله والحرص على طاعة الله.

*Diâmetü'd-dîn ve esâsuhu'l-ma'rifeti
billâh ve'l-yakîn ve'l-aklü'nâfî'. Kîle: Ve
me'l-aklü'n-nâfî'? Kâle: el-Keffü an-
maâsillâh ve'l-hırsü alâ tâatillâh.*

Diâmetü'd-dîn ve esâsuhû.

Diâme direktir. Nasıl büyük camilerin di-
reği varsa bu dinin de direği, esası üç şeye
bağlıdır!

Biri;

el-Ma'rifeti billâh. “Allah’ı hak bilişle bi-
liš!”

Ve'l-yakîn. “Biliş kâfi değil, bir de
yakînen biliş!”

Ve'l-aklü'nâfî'. “Bir de menfaat veren
bir akıl!”

Buna dikkat edin!

Kîle: Ve me'l-aklû'n-nâfî'. "Dediler ki; "Yâ Resûlallah, aklu'n-nâfi nedir?"

Herkes kendini beğenir, aklını beğenir, derler. Hepimiz aklımızı beğeniriz fakat ashâb-ı kirâm hazretleri de Cenâb-ı Peygamber'den sordular:

"Yâ Resûlallah, bu akl-ı nâfî dediğin nedir?"

Kâle: el-Keffü an-maâsillâh ve'l-harsü alâ tâatillâh. "Buyurdular ki; 'Akl-ı nâfî insanı Allah'a isyandan men eden şeydir.'"

Yapacağın günahlardan vicdanın muazzep oluyor da onu terk edebiliyor musun? Akl-ı nâfî budur.

Faiz alıyorsun, diyor ki; "Haram, yapma, alma!" Onu men edebiliyor musun; ne âlâ?!.. İçki içecek; "Yok, yapma, haramdır!" Kumar oynayacak; "Hesap vereceksin, olmaz!" Ne kadar günahları varsa içinden gelen, vicdanından gelen bir kudret-i kudsiyye onu men olmaz diyor. Bu akıl terazisidir. Bu Allah Teâlâ'nın yasak ettiklerine; "Evet, şöyle faydalıymış, böyle faydalıymış..." demek yanlış-tır. Bunların hepsi masaldan ibarettir. Al-

lah'ın dediğine bakılır, Allah'ın dediği neyse iş odur!

Cenâb-ı Allah Kur'ân-ı Kerîm'de İbrahim *aleyhisselam*'ı çok metheder. Birçok yerde de methiyesi vardır. İbrahim *aleyhisselam*'ın methinin sebebi ise onun Allah Teâlâ'ya tam teslim olmasıdır. Hiç itiraz yok! Cenâb-ı Hak diyor ki;

“Sen karını ve çocuğunu götür, çölün ortasında bırak!”

Orası Şam'dan bin kilometre kadar uzaktır. Hiçbir yerde ağaç yok, ot yok, su yok, insan yok, hayvan yok...

“Götür çocuğunu, oraya bırak!” diyor.

Bunları kim yapar, hangimiz yapabiliriz?

Hem hanımı, hem de göz bebeği evladını götüreceksin, çöle bırakacaksın. Hangimizin buna aklı erer?!.. Bunlar yaşasa yaşasa ancak 24 saat yaşar, sonra ölürler. Çünkü sıcak, gölgelik yok. Bu güneşin hararetine dayanmak imkân haricindedir.

Biz bir sene hacca giderken Medine-i Münevvere yolu asfalt değildi, araba kum üzerinden gidiyordu. O zaman araba bir yerde

saplandı kaldı, kuma takıldı. İşletti işletti yürütemedi, araba gömüldü. Arabanın benzi ni de bitti. Adam gitti, ta bilmem nereden benzin aldı, geldi... Bereket ki bunlar gece oldu. Eğer orada gündüz kalsak sıcaktan yaşamak imkânı yok. Barınacak gölgelik yok, su yok; o güneşe de bizim tahammülümüz yok!..

Onun için bu İbrahim *aleyhisselam* orada evladını nasıl bırakır?

Allah'ı biliş var! İbrahim *aleyhisselam* biliyor ki; "Benim Rabbi bana yanlış bir şey söylemez! Benim Rabbimin söylediğinin içinde sayısız, hesapsız hikmetler vardır!"

"Peki yâ Rabbi."

Oğlan büyüdü...

"Bunu kes!"

Kim çocuğunu keser, hangi baba evladını yatırır da keser?!..

Ama İbrahim *aleyhisselam* diyor ki;

"Allah'ın emrine her şey feda, ben de feda! Yat bakayım oğlum!"

İsmail de;

"Baba, Allah için ben de feda!"

Bu, neden ileri geliyor?

Allah'ı biliş ve Allah'a yakınlık dolayısıyla! Allah ayıptan ve noksanlıklardan münezzehtir. Onun için biz *Selamün aleyküm* deriz. “Allah seni selamette koysun, sen ayıplardan ve kusurlardan berî olasın.” diye dua ederken bu dua da elimizden gitti. Sebebi: Biz bu duanın sahibi değiliz. Çünkü bu duayı yerinde yapmıyoruz. Her şey yerinde yapılır. Makinelerde yanlış yere konulan çarklar düğmeye basınca derhal arıza yapar, makine işlemez. Bu yüzden hepsinin yerli yerine oturması lazımdır. Selamın da böyle yerinde okunması lazımdır. Selam selamettir.

Sen kardeşinin selametini istiyor musun?

O selamet çok geniş, büyük memleket çapında bir mânâyı taşır. Memleketin fakirini fukarâsını, zuefâsını her şeyini görecektir; onların ihtiyaçlarını medar olacak, cemiyetleri de kuracak. Bu sebeple elinden yalnız başına bir şey gelmez, bunları cemiyetler vasıtasıyla yapmamız lazım gelirken yalnızca *Selamün aleyküm* deyip geçiyoruz ki bu eksik olur! Allah kusurlarımızı afetsin de yine onu dili-

mizden bırakmayalım. İnşaallah bir gün aklımız başımıza gelir.

Akl-ı nâfî neymiş?

İnsanları günahlardan alıkoyan, günahları işletmeyen, günahlardan men eden akıl akl-ı nâfîdir.

Seni günahlardan men edemiyorsa aklın, akl-ı nâfî değildir! Menfaat veren bir akıl değildir.

Yalnız maâsîden korunmak kâfi gelmez!

Ve'l-hırsü alâ tâatillâh. “Aynı zamanda tâat u ibâdetlere harîs olacak!”

Gece ibadetine kalkacak. Gece ibadeti çok sevaplıdır. Gece teheccüde kalkacak, borç oruçları, namazları varsa onları eda etmeye çalışacak. Teheccüt namazı, işrak namazı, duha namazı, evvâbin namazı gibi birçok namazı birbirine ekleyecek. Boş kaldıkça da boyuna namaz kılıyor. Harîs [olacak]. Tâatullah, Allaha tâat geniştir, sevap yalnız namazda değildir. Hem günahlardan kaçınacaksın hem hayırları işleyeceksin, bütün ibadetleri yapacaksın; işte o zaman senin aklın akl-ı nâfî olmuş olur!

Hiz. Âişe validemizden gelmiş:

دَعْوَةٌ فِي السِّرِّ تَعْدِلُ سَبْعِينَ دَعْوَةً فِي الْعَلَانِيَةِ.

*Da'vetün fi's-sırri ta'dilü seb'îne
da'veten fi'l-alâniye.*

“Kimse duymadan, sessiz olarak yaptığın bir dua herkesin dinleyip *âmin* dediği aşikâre yapılan bir duanın yetmiş katına bedeldir!”

Yetmiş defa [sesli olarak] *Allah* diyeceğine bir kere içinden *Allah* dersin, diğer şeyler de buna kıyas olur!

Ve'l-hırsü alâ tâatillâh' da bir şey de cemaate devamdır.

Cemaate devamsız olan tâatler noksan-
dır! Kendi kendine evinde sabahtan akşama
kadar namaz kılsan geceleri de uyumayıp
sabaha kadar namaz kılsan yine de yatsı ve
sabah namazlarında cemaatle kıldığın nama-
zın ecrini alamazsın! Sabah namazında cema-
atle kıldığın dört rekâtlık namazın sevabını
başka şeyden almanın imkânı yoktur. Rah-
metlik üstadımızdan duyduğum kadarıyla bir-
çok hastalıkların tedavisinde cemaate devamı
emretmişler:

“Cemaate devam et, cemaatin arasına, safın arasına gir, sendeki hastalık yakın zamanda zayi olur!”

Tabiatıyla böyle olduğunu da birçok rivayette dinledik.

دَعْوَةُ ذِي النُّونِ الَّتِي دَعَا بِهَا وَهِيَ فِي بَطْنِ الْحُوتِ
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ لَمْ
يَدْعُ بِهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا اسْتَجَابَ اللَّهُ
لَهُ.

Da'vetü zi'n-nûn elletî deâ bihâ ve hiye fî-batini'l-hûti lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü mine'z-zâlimîn le-yed'u bihâ racülün müslimün fî-şey'in kattü ille's-tecâballâhü leh.

Cemaatin fedâilinde,

Da'vetü zi'n-nûn. “Balığın karnında kalan Yunus *aleyhisselam*'ın duası” demek.

Deâ bihâ. “Yunus *aleyhisselam* balığın karnında bu duayı etti.”

Ve hiye fî-batini'l-hûti lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî küntü mine'z-zâlimîn.

Kur'an'da da mevcuttur.

Le-yed'u bihâ racülün müslimün fî-şey'in kattu ille's-tecâballâhü leh. "Her kim ki bu duayı yaparsa Cenâb-ı Hak Yunus *aleyhisselam*'ın duasına icabet ettiği gibi muhakkak onun duasına icabet eder!"

Bu hadisin râvileri de uzundur.

Ahmed b. Hanbel, Tirmizî, Neseî, Abdilberr, Ebû Yâ'lâ, Hâkim, Beyhakî, Taberânî an Ebî İbrâhim b. Muhammed b. Sad b. Ebî Vakkâs.

دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ مُسْتَجَابَةٌ وَإِنْ كَانَ فَاجِرًا فَفُجُورُهُ
عَلَى نَفْسِهِ.

Da'vetü'l-mazlûmi müstecâbetün ve in kâne fâciran fe-fücûrühû alâ-nefsih.

Da'vetü'l-mazlûmi müstecâbetün.
"Mazlûm olan, hakkı yenen adamın yaptığı yalvarma ve dua müstecaptır, kabul olunur!"

Ve in kâne fâciran. "İsterse bu mazlum gâvur olsun!"

Mazlum, dövülmüş, elinden hakkı alınmış, gâvur dahi olsa bunun yapacağı dua ind-i İlâhiyede kabul olunur.

“Ama gâvur, kabahatli, çok günahkâr, ayyaş...”

Ne olursa olsun!

Fe-fücûrühû alâ-nefsih. “Kabahati kendisine aittir.”

Yaptığı dua ind-i İlâhiye’de makbûldür. O mazlumluğundan nâşidir. Onun için kimseyi hor görüp de onun aleyhinde dua etmesine sebep olacak şeyleri irtikâp etme. Çünkü ind-i İlâhiyede onun duası da makbuldür. “Sarhoş, ayyaş!” dersin, “Gâvurdur! Şöyle kabahatlidir... Ne olacak?..” dersin, ona zulmedersin. Onun ind-i İlâhiyede yapacağı dua makbule geçer, senin de helâkine sebep olur.

دَعْوَةُ الرَّجُلِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ لَا تَرُدُّ.

Da'vetü'r-racüli li-ehîhi bi-zahri'l-ğaybi lâ türad.

Bir kişinin müslüman bir kardeşinin arkasından yapacağı bir dua;

“Yâ Rabbi! Kardeşime şöyle ver böyle ver, afiyet ver, iyilik ver, işini âsân et...” diye dualar ediyor.

Bi-zahri'l-ğaybi. “Arkasından.”

Kardeşin yanında ama duymuyor, sen içinden söylüyorsun, içinden söylediğini o duymadığı için bu da gayb sayılıyor.

c. **Bulutlar mazlumun duasını alır, semâvâta çıkarır**

Lâ türâd. “Bu da reddolunmaz!”

Bu duayı Cenâb-ı Hak reddetmiyor. Cenâb-ı Hak; “Bu benim kulumken başka kardeşi için neler istiyor?” diyor, bu yüzden de bu duayı reddetmiyor.

Ebu'd-Derdâ hazretlerinden rivayet olunmuştur.

دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ تُحْمَلُ عَلَى الْغَمَامِ، وَتُفْتَحُ لَهَا أَبْوَابُ
السَّمَاوَاتِ، وَيَقُولُ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: وَعِزَّتِي
لَأَنْصُرَنَّكَ وَلَوْ بَعْدَ حِينٍ

Da'vetü'l-mazlûmi tühmelü ale'l-ğamâmi ve tuftehu lehâ ebvâbü's-semâvâti

ve yukûlü'r-Rabbü tebâreke ve Teâlâ: Ve izzetî le-ensuranneke ve-lev ba'de hînin.

İbn Hibbân an Ebî Hüreyre.

Mazlumun duasını izah ediyor, misal olarak devam ediyor:

“Bulutlar mazlumun duasını alır, semâvâta çıkarır ve Cenâb-ı Hakk’a arz ederler. “

Hz. Allah *celle ve alâ* hazretleri de der ki; “Merak etme, an karîbü'z-zaman ben sana yardım edeceğim, senin duan makbul olacak, aradan biraz vakit geçsin de sana zulmeden adam cezasını bulacak!”

Davetân leyse beynehumâ ve beynallah hicâb. “İki dua var ki onunla Allah arasında perde, hicap, mâni yoktur. Bu dualar doğrudan doğruya Allah’a erişir!”

دَعْوَتَانِ لَيْسَ بَيْنَهُمَا وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ دَعْوَةُ
الْمَظْلُومِ وَدَعْوَةُ الْمَرْءِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ.

Da'vetâni leyse beynehümâ ve beynallâh hicâbün da'vetü'l-mazlûmi ve da'vetü'l-mer'i li-ehîhi bi-zahri'l-ğaybi.

Da'vetâni leyse beynehüma ve beynallâh hicâbün. “İki dua var ki kul ile Allah arasında hiçbir engel yoktur! Birisi;

Da'vetü'l-mazlûmi. “Mazlumun duası!”
Birisi de;

Ve da'vetü'l-mer'i li-ehîhi bi-zahri'l-ğaybi. “Kişinin kardeşi için arkasından yaptığı duadır!”

Onun için Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*; “Kardeşlerinizi çoğaltınız, birbirinizin arkasından tatlı tatlı dualar edersiniz, bu dualar ve kardeşleriniz sayesinde birçok konuda selamette kalırsınız.” buyurmuştur.

Müslümanlar hep birbirleriyle kardeştir.

Sözde kardeş! Hiç de öyle değil!

Niçin?

Müslümanlığımızın zafiyetinden dolayı kardeşliklerimiz sözdendir. Hakiki müslümanlar olsak kardeşliğimiz hakiki kardeşlikten de kuvvetli olur. Fakat Müslümanlığımızın zâfiyetinden dolayı kardeşliğimiz de zâfiyete uğruyor. Yoksa Allah Teâlâ yanlış demedi!

“Mü'minler kardeştir.”

Allahu Rabbü'l-âlemîn'in dediği gibi mü'minler kardeştir!

Niçin biz birbirimize kardeşlik yapamıyoruz?

Demek ki imanımızda zâfiyet var. Zâfiyet olduğundan dolayı makinelerimiz işlemiyor, işlemediğinden dolayı kardeşlerimize lazım gelen yardımı yapamıyoruz.

Yine Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor:

دَعُ قَيْلَ وَقَالَ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ

Da' kîle ve kâle ve kesrate's-suâli ve idâate'l-mâli.

Da'. “Bırak!” *Kîle ve kâle.* “Dedikoduyu, boş lafları bırak!” *Ve kesrate's-suâli.* “Çok sual de sorma!”

Hani birisi gelmiş; “Sineğin ne kadar yağ çıkar?” demiş.

“Utanmaz herifler, Hz. Hasan'ın kanını içtiniz, onu hesaplamadınız da bugün sineğin

yağını hesaplıyorsunuz?!..” diye darılmış, onları kovmuş.

Namazdan, oruçtan kusurlarımız varsa öğrenmek için mecburen soracağız. Fakat onları incelemek suretiyle; “Allah nerede, Allah’ı nasıl görürüm, Allah nasıldır?..” diye inceliklerine nüfuz etmek için soruları birbiri ardına sormak caiz değildir!

Ve kesrate’s-suâli ve idâate’l-mâli. “Bu caiz olmadığı gibi malın ziyanı da caiz değildir!”

Resûl-i Ekrem malın ziyanını men etmiştir. Can nasılsa mal da öyledir. Mal canın yongasıdır, mal candan bir parçadır. Bugün hayat onunla daim olur, İslâmiyet de onun sayesinde yaşıyor. Zarurette olan insanlar varlıklılara muhtaçtır. Zaruret var, yiyeceğin yok, içeceğin yok, odunun, kömürün yok; bir varlıklılıya muhtaçsın! Demek ki bu varlığın olmadığı için muhtaç durumdasın. Ancak varlık sayesinde kendini koruyabilirsin. Öyleyse malını katiyen ziyan etme!

Hatta bizim üstad bir vasiyetname yazmış, vasiyetnamesinde eğlence günlerinde atılan fişeklere razı olmamış. Velew ki on pa-

ra olsa bile kabul etmemiş. Memleket çapında genişletirsin, bakarsın onar para onar para; birçok olur! Birer kuruş birer kuruş, birçok para olur! Birisi tanesidir ama 36 milyon insanın koçanı bir araya gelirse kocaman bir yığın yapar. Bir insanın koçanından bir şey olmaz ama 36 milyon insanın bırakacağı koçan dağlar gibi olur! Sen onu hesaplamıyorsun ama büyük zayiâttır. Müslümanlar on para da olsa onu zayıttan kabul etmelidir. Süslere harcanan paralar zayiâttır. Zevk u sefâlara harcanan paralar zayiâttandır. Yine lüzumu olmayan şeylere harcanan paralar zayiâttandır.

Bir emir daha:

دَعُوا الْجِدَالَ وَالْمِرَاءَ لِقَلَّةِ خَيْرِهِمَا فَإِنْ أَحَدُ
الْفَرِيقَيْنِ كَذَّابٌ فَيَأْتِمُ الْفَرِيقَانِ كِلَاهُمَا.

Daû el-cidâl ve'l-mirâ' li-killeti hayrihimâ fe-in ehade'l-ferîkayni kezzâb fe-ye'semü'l-ferîgâni kilâhümâ.

Daû el-cidâl ve'l-mirâ'.

Cidâl, mücadeledir. “Hayır, öyle değil böyledir; sen haksızsın, ben haklıyım...” diye mücadele etmek, tartışmaktır.

Li-kılleti hayrihimâ. “Kaygısı, hayâsı da yok!” *Fe-in ehade’l-ferîkayni kezzâb.* “İkisinden birisi yalancı!”

O diyor; “Ben atayım.” O diyor; “Ben tutayım...” Hâlbuki düşünemiyor. İkisi de mücadele ettiklerinden dolayı ikisi de günahkâr oluyor. Onun için mücadeleyi terk etmek lazımdır!

إِبْكِينَ وَإِيَّا كُنَّ وَنَعِيقَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ مَهْمَا كَانَ مِنَ
الْعَيْنِ وَالْقَلْبِ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْيَدِ وَاللِّسَانِ
فَمِنَ الشَّيْطَانِ.

İbkîne ve iyyâkünne ve neîka’ş-şeytâni
fe-innehû mehmâ kâne mine’l-ayni ve’l-galbi
fe-mine’llâhi ve mâ kâne mine’l-yedi ve’l-
lisâni fe-mine’ş-şeytâni.

Hanımlar bir vefat münasebetiyle ağlıyormuş.

Bu ağlamak şeytanın bağırmasına benzer ki eğer kalpten geliyorsa, gözden akıyorsa Rahmânîdir. Yok, üstünü başını yırtarak, feryâd u figân ederek; “Vah vah!” diyerek

ağlıyorsa bu da Şeytandandır. Bazı insanlar bu gibi Şeyleri yaparlar.

دَعُوا الدُّنْيَا لِأَهْلِهَا مَنْ أَخَذَ مِنَ الدُّنْيَا فَوْقَ مَا
يَكْفِيهِ أَخَذَ حَتْفَهُ وَهُوَ لَا يَشْعُرُ

*Deû ed-dünyâ li-ehlihâ men-ehaze mi-
ne'd-dünyâ fevga mâ yekfîhi ehaze hatfehû
ve hüve lâ yeŐ'ur.*

An Enes.

Deû ed-dünyâ li-ehlihâ. “Dünyayı ehline bırakınız!” *Men-ehaze mine'd-dünyâ fevka mâ yekfîhi ehaze hatfehû ve hüve lâ yeŐ'ur.* “Dünyayı kifayetinden fazla benimseyen insan helâkini kendi eliyle satın almıŐtır ki farkında olmaz!”

Bunu iyi dinleyin.

دَعُوهُ وَأَهْرِيقُوا عَلَى بَوْلِهِ سَجَلًا مِنْ مَاءٍ فَإِنَّمَا
بُعِثْتُمْ مَيْسَرِينَ وَلَمْ تَبْعَثُوا مُعْسَرِينَ

*Deûhü ve ehrîkû alâ bevlihî seclen min-
mâin fe-innemâ büistüm müyessirîne ve lem
tüb'asû müassirîne.*

Herkes Resûlullah'ı dinliyor. O sırada adamın biri gelmiş. Orada ihtiyacı gelmiş, işemeye başlamış, işemiş. Tabii görenler kızmışlar, galeyana gelmişler, adamı dövecek olmuşlar.

Cenâb-ı Peygamber;

Deûhü ve ehrîkû alâ bevlihî seclen min-mâin. “Bırakın, bir kova su getirin, oraya dökün!” *Fe-innemâ büistüm müyessirîne.* “Siz kolaylık için halk olan bir milletsiniz, bir cemaatsiniz. Bu beşeriyet hata etmiş, akli ermemiş, bilememiş ve bu hatayı irtikâp etmiş. Binâenaleyh siz ona mukabele etmeyin, oraya bir kova su dökerseniz orası temiz olur. Binâenaleyh siz ümmeten müyessirîn olarak bahs olunmuşsunuz!” *Ve lem tûb'asû müassirîne.* “Zorlukçu değilsiniz. İnsanları zora sürüklemeyin, insanlar için kolaylık tarafına gidin!”

Ahmet b. Hanbel, Buhâri, Dâvûd, Neseî ve İbn Hibbân An Ebî Hüreyre.

Bunu hepimiz ders edinmeliyiz. Beşeriyet iktizası hepimizin çeşitli kusuru oluyor. İnsanın gerek şahsında olsun gerek âmmeye olsun kusurlarından dolayı onu cemaatin arasından

reddedecek şekilde mahcup etmek, müteessir etmek caiz değildir. Burada gitseler, o adamı dövseler; “Sen ne terbiyesiz adamsın, ne edepsiz adamsın, hiç öyle şey yapılırmı?..” deseler, adam belki de yediği sopadan nâşi bir daha camiye girmez.

d. Allah ile kul arasında nurdan ve zulmetten yetmiş bin hicap vardır

إِنَّ دُونََ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَبْعِينَ أَلْفَ حِجَابٍ مِنْ نُورٍ
وَزُطْمَةٍ وَمَا تَسْمَعُ نَفْسٌ شَيْئًا مِنْ حِسِّ تِلْكَ الْحُجُبِ
إِلَّا زَهَقَتْ.

Inne dûnellâh Azze ve Celle seb'îne elfe hicâbin min-nûrin ve zulmetin ve mâ tesmeu nefsu şey'en min-hissi tilke'l-hucübi illâ zehekat.

Diyor ki; “Allah ile kul arasında nurdan ve zulmetten yetmiş bin hicap vardır!”

Allah Teâlâ'yı görmek beşerin gücünün içinde değildir. O'ndan size bir ses gelse tahammül edemezsiniz. Tahammül edemezsiniz, bayılır düşersiniz. İbnü'l-Cevzî gibi bazıları bu hadise “mevzu” demişse bile isabet etmemişlerdir!

دِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَدِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ فِي رُقْبَةٍ
وَدِينَارٌ تَصَدَّقْتَ بِهِ عَلَى مَسْكِينٍ وَدِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ عَلَى
أَهْلِكَ أَعْظَمُهَا أَجْرًا الَّذِي أَنْفَقْتَهُ عَلَى أَهْلِكَ.

Dînârun enfaktehû fî-sebîlillâh, ve dînârun enfaktehû fî-rağbetin, ve dînârun tesaddakte bihî alâ miskinî ve dînârun enfaktehû alâ-ehlike a'zamühâ ecran ellezî enfaktehû alâ-ehlik.

Dînârun enfaktehû fî-sebîlillâh, ve dînârun enfaktehû fî-rağbetin ve dînârun tesaddakte bihî alâ miskinî ve dînârun enfaktehû alâ-ehlike.

İnsan parasını harcıyor, harcarken birisine fisebilillah, cihat uğrunda vs. yerlerde veriyor. Birisini bir köle azadı için veriyor, infak ediyor. Bir parasını yine kurtulsun zavallı diye bir miskine veriyor. Bir parasını ehline, çoluğuna çocuğuna veriyor ki onlar da yesin içsin...

A'zamühâ ecran ellezî enfaktehû alâ-ehlik. “Verdikleri arasında en büyük ecri olan hanımına, çoluğuna çocuğuna verdiği paradır.

Onların ihtiyaçları için harcadığı para hepsinden daha üstündür!”

Çünkü oluğuna çocuğuna bakman farzdır. Ötekilerine vereceğın nafiledir. Sadaka yapmak, miskine, başka yerlere vermek nafiledir. Ama çoluk çocuğuna bakmak farzı ayndır. Kendine nasıl bakıyorsan çoluk çocuğuna da öyle bakmak mecburiyetinde olduğundan en büyük ecir efrâd-ı iyâlinin ihtiyaçlarını karşılayacak harcama parasıdır. Bugün harcadığın paralar yalnız boğazdan ibaret olsa kolaydır. Fakat ihtiyaç o nispette de genişliyor.

دينار أنفقته على نفسك، ودينار أنفقته على
والديك، ودينار أنفقته على ابن لك، ودينار
أنفقته على أهلك، ودينار أنفقته في سبيل الله
وهو أحسنها أجرا.

Dînârun enfaktehû alâ-nefsik ve dînârun enfaktehû alâ vâlideyk ve dînârun enfaktehû alâ ibni lek ve dînârun enfaktehû alâ-ehlik ve dînârun enfaktehû fî-sebîlillâh ve hüve ahsenühâ ecran.

Dînârun enfaktehû alâ-nefsik. “Parayı kendine harcıyorsun.” *Ve dînârun enfaktehû alâ vâlideyk.* “Anana-babana veriyorsun.” *Ve dînârun enfaktehû alâ ibni lek.* “Çocuğuna veriyorsun.” *Ve dînârun enfaktehû alâ-ehlik.* “Efrâd-ı iyâline veriyorsun.” *Ve dînârun enfaktehû fî-sebîlillâh, ve hüve ahsenühâ ecran.*

Yukarıdaki hadiste muarız gibi görünüyorsa da hiç öyle değildir. Burada ehline vermesi dışında fîsebilillâh da veriyorsa bu kendisinin cömertliği var, sehâsı var. Bundan dolayı da feyzi o cihetten yüksek oluyor. Çünkü tabiatında cömertlik var. Tabiatındaki cömertlikten dolayı diğer taraflara da iştirak etmekte geri kalmıyor.

ذَاقَ طَعْمَ الْإِيمَانِ مَنْ رَضِيَ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِالْإِسْلَامِ
دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا وَفِي لَفْظِ نَبِيًّا

Zâka ta'me'l-îmâni men radiye billâhi Rabben ve bi'l-İslâmi dînen ve bi-Muhammedin Rasûlen ve fî-lafzi nebiyyen.

İmanın bir tadı varmış.

Zâka ta'me'l-îmâni. “İnsan imanın tadını tadar...” *Men radiye billâhi Rabben.* “Allah’a Rab olarak razı olur.”

İbrahim *aleyhisselam* gibi ondan razı olur.

Ve bi'l-İslâmi dînen. “İslâm dinine de razıdır.” *Ve bi-Muhammedin Rasûlen.* “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’den de peygamber olarak razıdır.”

“Allah’ın bana gönderdiği İslâm bana kâfi, Peygamberim de bana kâfi!” diyor. Bunların üçüne de razıdır.

İbrahim *aleyhisselam* 16 yaşında putları kırıyor. Urfa’da gölü var, gider bakarsınız. Putları kırarken 16 yaşındaki bir çocuktü. Biliyor ki insanın aklı ermez değil, aklı eriyor. Diyor ki;

“Bunları kırınca bu adamlar beni bırakmazlar, bana yapacaklarını yapacaklar ama Allah beni koruyacak ve beni muhafaza edecek. Ölüsem de şehit giderim. Ama bunları kırmak benim vazifem!”

Onlara sorgular yapıyor, harp ediyor ve putları kırıyor, kırdıktan sonra da ona soruyorlar:

Bunları sen mi yaptın?”

“Büyük puta sorun!” diyor.

“O söyleyebilir mi?!” diyorlar.

“Siz söylemeyen, dili olmayan bir şeye neden tapınıyorsunuz?” diyor.

“Atın bunu ateşe!” diyorlar.

Koca bir ateş hazırlamışlar, atacaklar. Melekler gelmiş, demişler ki; “Yâ İbrahim, Cenâb-ı Hak bizi senin emrine âmâde olarak yolladı. Ne istersin? Bunların ateşlerini mi dağıtalım, ocaklarını mı söndürelim, yağmurlar mı yağdıralım, ne yapalım, ne diyorsun?!..”

Hz. İbrahim bunların hiç birine iltifat etmiyor:

“Rabbim bu adamların beni ateşe atacaklarını biliyor mu?” diye soruyor. Kendisi O’nun bildiğini biliyor da onlara tasdik ettirmek için soruyor.

“Evet, biliyor.” diyorlar.

“Öyleyse çekilin! *Hasbî*, O bana yeter! Size ihtiyacım yok!”

İşte iman marifeti ve yakîn diye buna denir. Biz Allah’ı her türlü biliyoruz ama imanımızdaki bu zâfiyet dolayısıyla neredeyse farenin deliğe girmesi gibi kendimizden, hayatımızdan kaçacak delik arıyoruz.

İmanı tadını tadan insan Allah’tan razıdır. Böyle bir insan Allah Teâlâ’nın emirlerine bilâperva inkıyat eder. “Asacaklarmış, assınlar; keseceklermiş, varsın kessinler; Allah böyle istedi, ben onu yapacağım!” der.

“İslâm emrediyor mu? İslâm’ın emrettiğine boynum fedadır!”

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e şöyle söylediler: “Peygamberim’e anam babam feda olsun. Ben de feda olayım!”

“Peygamber’e karşı bu his, bu iştihak olmadıkça o sevgi kuru laftan ibarettir!” diyor.

Sallallahu aleyhi ve sellem. Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âli seyyidinâ Muhammed diyoruz. Hele Sakal-ı Şerîf çıktığı vakit ne güzel bir ahenkle yüzler-

ce kiři ile *Allahümme salli alâ* diyerek salât u selâm getiriyoruz, içimizde de bir şeyler oluyor ama bu kurudur!

Niçin?

Emr-i Peygamberî'ye fedakârlık yapamıyoruz!

Ashâb-ı kirâmın içinde Ebu'd-Derdâ denilen bir zat var. Bir gün sararmış, solmuş.

Resûlullah demiş ki;

“Ne oluyor sana, hasta mısın?”

“Hayır yâ Resûlallah, hasta değilim.”

“Neden böyle sarardın soldun?”

e. Herkes sevdiğiyile beraberdir!

“Yâ Resûlallah, bu sana olan iştiyakımdandır. Dünyada beraberiz ama yarın nasıl olsa bu dünyadan bir ayrılık var. Kim bilir, sen Peygamber olman dolayısıyla bu altı bin derecenin en üstündeki Makâm-ı Mahmûd'da olursun. Sen Makâm-ı Mahmûd'a gittikten sonra biz seni nasıl göreceğiz? Biz cennete girsek bile aşağıda olan bir insan yukarıdakini nasıl görecek?!..”

O zaman Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Herkes sevdiğiyle beraberdir!”

Herkes sevdiğini orada görebilir. Cenâb-ı Peygamber’i milyarlarca insan olduğu yerden rahatlıkla görecek, öyle kapışma itişme de olmaz, rahatlıkla görülür. Cenâb-ı Peygamberimiz’in görüşü öyle olacak, kimseye ayrılık gayrılık olmayacak. Ama ona olan sevgi, iştiyak adamı ne hâle getirmiş. İşte bu muhabbet içerde hâsıl olmadıkça; “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’den razı oldum.” demek hayalden ibarettir. Allah kusurlarımızı affetsin.

Ahmed b. Hanbel, Müslim, Tirmizî.

ذَا كُرِّ اللهُ فِي الْغَافِلِينَ بِمَنْزِلَةِ الصَّابِرِ فِي الْفَارِّينَ

Zâkirullah fi'l-ğâfilîne bi-menzileti's-sâbiri fi'l-fârîn.

An İbn Mes'ûd.

Gafil adamlar çarşıda, pazarda her gün alışverişle meşguldür. O patates satıyor, öteki domates satıyor, herkes bir şey satacağım diye bağıyor... Sen de onların arasında için-

den; *Lâ İlâhe illallâh, lâ İlâhe illallah, lâ İlâhe illallah* yahut *Allah, Allah, Allah* yahut *subhanallah...* diyorsun. Tabii onlar da alışverişte oluyor.

“Gafillerin arasında Allahu Teâlâ’yı zikreden; düşmanla muharebe edildiğinde herkes kaçarken kaçmayan, düşmanla sabır ve metanet içinde savaşan kişinin hâli gibidir!”

Herkes kaçarken düşmana karşı sabır ve metanet içinde bombalarını hazırlamış, makinelinin başına geçmiş, düşmana ateş ediyor, kaçmıyor. Herkes kaçarken kaçmayan o bayiğit mert asker gibi onun sevabı ne ise bu gafillerin arasında Allah Teâlâ’yı zikredeninde derecesi böyledir. Onun için bu gibi yerlerde fırsat bilinmelidir. Çarşıda pazarda giderken tesbih elinde olsun olmasın dili var ya, içinden kendi kendine Allah Teâlâ’nın zikrini yapar.

ذَا كُرِّ اللهُ خَالِيًا كُمُبَارَزَةٍ إِلَى الْكُفَّارِ مِنْ بَيْنِ
الصُّفُوفِ خَالِيًا.

Zâkirullah hâliyen ke-mübârazetin ile'l-küffâri min-beyni's-sufûfi hâliyen.

Zâkirullah hâliyen.

Tenha bir yerde Allahu Teâlâ'yı zikrediyor. Kimse onun zikrettiğini görmüyor. Camide olursun, *Allah Allah...* dersin okursun, herkes de; "Bu adam zikrediyor." der. Kur'an okuyor, namaz kılıyor... Bunu herkes görür. Fakat öyle bir yerdesin ki seni Allah'tan başka kimse görmez. Orada eline tesbihini almışsın, *Allah* diyorsun yahut Kur'an'ı açmışsın, Kur'an okuyorsun yahut namaza durmuşsun, namazını kılıyorsun...

Ke-mübârazetin ile'l-küffâri min-beyni's-sufûfi hâliyen. "[Tenha yerlerdeki] zâkirler muharebe zamanında atların arasında düşmana karşı yalnız başına kılıcını çekmiş, onlara saldıran babayığit gibidir!"

f. Her zaman zikrin sevabı ayrıdır

ذَاكِرُ اللَّهِ تَعَالَى فِي رَمَضَانَ يَغْفِرُ لَهُ وَسَائِلُ اللَّهِ فِيهِ

لَا يَخِيبُ.

Zâkirullahi Teâlâ fî-Ramadâni yügferu lehû ve sâilüllâhi fîhi lâ yehîbü.

Zâkirullahi Teâlâ fî-Ramadâni.

Her zaman zikrin sevabı ayrıdır. Ramazanın kıymeti ayrıdır, bir başka günün kıymeti ayrıdır.

Yüğferu lehû ve sâilüllâhi fîhi lâ yehîbü.
“Her zaman mağfiret vardır. Fakat Ramazan’daki mağfiret ayrı, daha üstün bir mağfirettir!”

Bununla beraber Ramazan’da bir sürü dilekler, yalvarmalar var. O hem zâkirdir hem de Cenâb-ı Hakk’a yalvarmaktadır. Onun yalvarması geri çevrilmez.

إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ الرُّؤْيَا يَكْرَهُهَا فَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ
ثَلَاثًا وَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ ثَلَاثًا وَلْيَتَحَوَّلْ
عَنْ جَنْبِهِ الَّذِي كَانَ عَلَيْهِ .

*İzâ raâ ehadükümü’r-ru’yâ yekrahühâ
fe’l-yeb suk an-yesârihî selâsen ve’l-yesteiz
billâhi mine’ş-şeytâni selâsen ve’l-
yetehavvel an-cenbihî ellezî kâne aleyh.*

Beşeriyet iktizası bazen insanlar iyi rüyalar görür bazen de korkunç rüyalar görür.

“Korkunç, işe yaramayan rüyalar şeytandandır. Korkunç rüyalar sizi aldatmak içindir.

Onu kimseye söylemeyin. Söylemeyin ve onun şerrinden Allah'a sığının. O rüya kapalı kalsın!”

Ve'l-yesteiz billâhi mine'ş-şeytâni selâsen ve'l-yetehavvel an-cenbihî ellezî kâne aleyh. “Yâ Rabbi, bu rüyanın şerrinden sana sığınırım.” dersin. Soluna da tu tu tu diyerek üç defa “Yâ Rabbi, bu rüyanın şerrinden sana sığınırım!” dersen onun zararı olmaz.

ذَٰكَ مِنَ الشَّيْطَانِ، فَإِذَا رَأَىٰ أَحَدُكُمْ رُؤْيَا كَرِهَهَا، فَلَا
يَقُصِّهَا عَلَىٰ أَحَدٍ، وَلَيْسْتَ عِذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ.

Zâke mine'ş-şeytâni, fe-izâ raâ ehadüküm ru'yâ kerhehâ, felâ yekussühâ alâ-ehadin ve'l-yesteiz billâhi mine'ş-şeytâni.

Bir adam Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'e anlatıyor:

Kâle yâ Resûlallah, innî raeytü fi'l-menâm enne ra'sî kutia. “Yâ Resûlallah rüyamda başım kesildi.” *Ve hüve yetehaddelü ve ene edbeuhû.* “Baş kesilmiş, hoplaya hoplaya gidiyor; bu da başının arkasından gidiyor...”

Efendimiz demiş ki;

Zâke mine'ş-şeytâni fe-izâ raâ ehadüküm ru'yâ kerhehâ felâ yekussühâ alâ-ehadin ve'l-yesteiz billâhi mine'ş-şeytâni. “Bu şeytandandır. Seni korkutmak için şeytan söylemiştir. Böyle rüya görenler bu rüyalarını söylemesinler. Böyle rüyaların şerrinden de Allah'a sığınsınlar, kâfidir!”

ذَٰكَ رَجُلٌ بَالَ الشَّيْطَانَ فِي أُذُنِهِ.

Zâke racülün bâle'ş-şeytânü fî-üzünihî.

Raculün nâme leylehâ hatta adbah kâle fevkahâ.

Resûlullah'ın zamanından bir adamı anlatıyorlar:

“Yâ Resûlallah, filan adam akşam bir yatar, sabaha kadar uyur...”

Zâke racülün bâle'ş-şeytânü fî-üzünihî.

“Bu bir adamdır ki onun kulağına şeytan işemiş, sabaha kadar uyanamıyor, uyuyor!”

Sabah namazına kalkıp kılıyor mu kılamıyor mu, ondan bahsetmiyor.

ذَٰكَ مَحْضُ الْإِيمَانِ

Zâke mahdu'l-îmân.

Ahmed b. Hanbel, Hz. Âişe validemizden.

Kâle şekevke yâ Resûlullah mâ yecidûne mine'l-vesvese kâle fevkahâ. Birisi gelmiş, içindeki vesveseden dolayı da Resûlullah'a şikâyet ediyor:

“İçimden şöyle şöyle vesveseler geliyor.”

Efendimiz diyor ki;

Zâke mahdu'l-îmân. “Bu sırf imanın mahsulüdür. İçindeki vesveselerin sana gelişi imandan ileri gelir, bunlar senin imanının kuvvetli oluşundandır!”

Biliyorsunuz ki fukarâların evine hiç hırsız girmez.

Fukarânın evine hiç hırsız girdiği var mı?

Yok! Hırsız hep zenginlerin evine uğrar. Ev zenginse mal gibi şeyler çoksa o eve uğrar. Şeytan da böyledir. İmansız adama hiç uğramaz. O zaten gitmiş, yolunu bulmuş. Bir müslümanı, bir imanlıyı kandırmak için ona vesveseler verir. Hâlbuki bu, onun imanının kuv-

vetindendir; onu hiç merak etme, ona hiç aldırma!

Zerâriyyu'l-müslimîn yevme'l-kıyâmeti tahte'l-arş şâfiun ve müşeffeun men lem yebluğisnetey aşerete seneten ve men beleğa selâse aşerete seneten ve aleyhi velehû.

Müslümanların çocukları kıyamet gününde tahte'l-arş'ta imiş.

Tahte'l-arş; "Arşın altı."

Şâfiun ve müşeffeun.

"Vefat eden ufak çocuklar günah işlemeden buraya geldikleri için tahte'l-arşta makamları olur. Analarına, babalarına ve belki başkalarına da şefaath ederler. Onların bu şefaathleri de geri çevrilmeyecek. "Sus, senin şefaathin makbul değil!" denilmez, onun anası babası hakkında şefaath kabul olunur!"

ذَرَارَى الْمُسْلِمِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْتَ الْعَرْشِ شَافِعٌ
وَمُشَفَّعٌ مَنْ لَمْ يَبْلُغِ اثْنَيْ عَشَرَ سَنَةً وَمَنْ بَلَغَ ثَلَاثَ
عَشَرَ سَنَةً فَعَلَيْهِ وَ لَهُ

Zerâri'l-müslimîne yevme'l-kıyâmeti tahte'l-arşi şâfiun ve müşeffeun men lem

yeblüğü isney aşere seneten ve men beleğa selâse aşere seneten fe-aleyhi ve lehû.

Men lem yeblüğü isney aşere seneten.
“12 yaşına varmadan evvel âhirete göçtüyse o çocuğun şefaati makbuldür. Sabi çocukları 12 yaşlarını doldurmadan ölürlerse bunlar şefa-atçı olurlar. Onun için ‘Bunlar âhirete gitti!’ diye ağlamayın, onlar orada sizin için [şefa-at talep] ediyorlar.

Ve men beleğa selâse aşere seneten fe-aleyhi ve lehû fe-aleyhi ve lehû. “Ama 13 yaşına girerse onun yaptığı artık üzerinedir. Onun hayrı da şerri de kendisine aittir!”

ذَبِيحَةُ الْمُسْلِمِ حَلَالٌ سَمَّى أَوْ لَمْ يُسَمَّ مَا لَمْ يَتَعَمَّدْ
وَالصَّيْدُ كَذَلِكَ.

Zebîhatü’l-müslimi halâlün semmâ ev lem-yüsemmi mâ lem-yeteammed ve’s-saydü kezâlik.

Zebîhatü’l-müslimi halâlün. “Müslüman-ların kestikleri helaldir.” *Semmâ ev lem-yüsemmi mâ lem-yeteammed.* “Bilmeyerek besmeleyi unutsa da kestiği helaldir!”

Keserken aceleye geldi; hayvan ölüyordu, ölmesin diye keserken acele etti, *bismillah* demeyi unuttu, yine de bu helaldir.

İster *bismillah* desin ister diyemesin, kastı yoktur. Hayvan ölüyordu, “Keseyim de ölmesin, murdar gitmesin!” diyerek acele etti, besmeleyi unuttu. Bu unutkanlık dolayısıyla kestiği helaldir.

Ve’s-saydü kezâlik. “Av da böyledir!”

ذُبُّوا عَنْ أَغْرَاضِكُمْ بِأَمْوَالِكُمْ قَالُوا وَكَيْفَ قَالَ
تَعْطُونَ الشَّاعِرَ وَمَنْ تَخَافُونَ لِسَانَهُ.

Zübbû an-ağrâdıküm bi-embvâliküm kâlû: Keyfe? Kâle: Tu’tûne’s-şâire ve men tehâfûne lisâneh.

Zübbû an-ağrâdıküm bi-embvâliküm. “Siz mallarınızla iffetinizi, namusunuzu, şerefınızı muhafaza ediniz. Siz mallarınızla kendi üzerinize gelecek iftiraları, zemmedilmeleri men ediniz!”

Kâlû: Keyfe? “Etraftan; ‘Üzerimize gelen fenalıkları parayla, malla defetmek nasıl olur?’ dediler.”

*Kâle: Tu'tûne's-şâire ve men tehâfûne
lisâneh.*

Eskiden şairler varmış. Bu şairler yaman adamlarmış, methettiklerini göklere çıkarırlar, istemediklerini de yerin dibine batırırlarmış. Parayı verirsen seni metheder, seni göklere çıkarır; işine gelmiyorsa seni yerin dibine batırırmış. Onun için sen parayı ver de onların diline düşme. Paran olursa verirsin, olmazsa veremezsin!

Allah kusurlarımızı affetsin. Cenâb-ı Hak tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar buyursun. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin şefaât-i uzmâsına nail olmak için birer Fâtîha okuyalım.

Mehmed Zahid KOTKU

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

